

In Landgraaf gevonden sporen uit het verleden

Deze lijst is nooit af en wordt regelmatig bijgewerkt

Uit in het verleden gedane vondsten is bekend, dat in het gebied van de Brunsummerheide en Tevenerheide mensen gewoond en geleefd moeten hebben.

Wij beperken ons tot het grondgebied van Landgraaf.

Veel onderzoek is gedaan door de Rimburgse amateurarcheoloog Chris Beckers. Beckers wist dat in de rand van de Brunsummerheide urnen waren gevonden.

Al omstreeks 1840 werden in de heide bij Nieuwenhagen bij de ontginning urnenvelden aangetroffen van het zogenaamde Hallstatt-type. Archiefstukken vertellen ons, dat in de 19^e eeuw urnenvelden door verzamelaars uit met name Aken werden vernield. De vindsters verkochten de urnen met de inhoud (menselijke asresten) aan opkopers in Aken voor enkele “groschen”. Door ondeskundig graven zijn natuurlijk ook heel wat urnen inclusief de heuvels verloren gegaan.

Omstreeks 1957 trof Beckers een heuveltje aan zo'n 100 meter ten noorden van de huidige wijk de Kakert en op kleine afstand van nieuwere woonbebouwing in de omgeving van de Exdel en Vlekkenkampweg. Bij de toenmalige zandweg had hij al eerder een urn gevonden. Samen met de heer Modderman van de rijksdienst onderzocht hij de heuvel. Indertijd zijn hier urnen met crematieresten opgegraven.

Bekend is, dat in de heide veel meer van dit soort begraafplaatsen hebben gelegen. Deze begraafplaatsen stammen veelal uit de zogenaamde late bronstijd (1100 – 800 voor Chr.) en de vroege ijzertijd (800 – 500 voor Chr.). Veel van deze plaatsen zijn echter verdwenen door woningbouw en ploegwerkzaamheden bij de grondbewerking.

Hoewel in 1957 in de heuvel vondsten zijn gedaan, komt men in 1983 tot de conclusie dat het om een natuurlijke heuvel gaat. Onderzoek in 1994 toont aan dat het wel degelijk om een grafheuvel gaat. De heuvel heeft een diameter van 17 meter en een hoogte van 1,25.

In 2006 heeft de provincie Limburg de heuvel de nodige bescherming gegeven en aangewezen als een “terrein van Archeologische Waarde”.

Aan het groen op de heuvel is inmiddels het nodige onderhoudswerk gedaan en de heuvel is ook omgeven door een omheining. Oorspronkelijk waren alle heuvels omgeven door opgaande palen. Deze palen hadden met name een betekenis in het weren van boze geesten.

Bij de heuvel staat nu ook een bord met korte informatie.

De ligging c.q. afstand van de begraafplaatsen ten opzichte van een nederzetting is wisselend. Het was in die tijd ook al gebruikelijk om grafgiftten mee te geven voor de laatste reis van de overledene. Hoe belangrijker iemand was hoe groter en waardevoller de grafgift was. Een van de rijkste vondsten in Nederland is een koningsgraf in de buurt van Oss.

Dit soort urnen zijn in de grafheuvels aangetroffen. Met de huidige technieken is het zelfs nog mogelijk om aan de hand van de crematieresten nog veel gegevens beschikbaar te krijgen. In de urn waren lang niet altijd alleen maar menselijke resten. Ook een vermenging van dierlijke resten komt voor.

Het valt nagenoeg niet op, maar in de buurt van de Exdel liggen ook nog enkele kleinere heuvels.

Andere vondsten

In het boek "Ubach over Worms van Overworms Kwartier tot gemeente Landgraaf" heeft Hein Goossens een overzicht opgenomen van de vondsten binnen die gemeente tot 1982. Dit overzicht volgt hierna.

In 1932 vond Chris Beckers op de kruising van de Akerstraat (Akerweg) en Scherpenseelerweg een vuistbijl. Het bijltje was gemaakt van isabelkleurige silex. Het had een lengte van 8,5 cm en de uiterste breedte was 6,5 cm en de dikte 2,5 cm. De punt ontbrak. Vermoedelijk was de steen ooit geraakt tijdens het ploegen. Professor Nadrin uit Luik oordeelde het bijltje 76.000 jaar oud was. De vondsten gingen indertijd naar het Oudheidkundig museum in Kerkrade. Daar lagen in 1951 bijvoorbeeld ook:

- Een doorboorde steen of amulet
- Een gepolijst bijltje en mes gevonden aan de Akerstraat in Rimborg
- Drie mesjes en drie pijlpunten
- Een pijlpunt gevonden in Abdisschenbosch
- Nog drie andere pijlpunten.

Beckers bezat zelf natuurlijk ook een fraaie collectie. Een aantal vondsten die in het verleden in Rimborg werden gedaan zijn door slotkapelaan Hanssen beschreven in zijn boek "Die Rimborg".

Op 24 mei 1969 werd achter het woonhuis Kantstraat 20 een neolithische vuistbijl met een lengte van 14,5 cm gevonden.

Vuistbijl gevonden in Rimborg.

Andere vondsten uit Ubach over Worms die in 1982 in het Bonnefantenmuseum in Maastricht lagen.

- Een witte, aardewerk kruik uit het neolithicum
- Een rolkeetje van grijze steen (als klopper gebruikt), doorsnede 0,065 m, uit het neolithicum gevonden in 1926 in de Waubacherheide nabij de Duitse grens
- Twee fragmenten van een grote kom (na de restauratie in 2 stukken gevallen. De totale doorsnede bedroeg 0,38 m (IJzertijd)

- Een grote urn van grijs ruwwandig aardewerk uit de IJzertijd
- Een urn met gekante wand van grijs gladrandig aardewerk, hoogte 0,19 m. Uit de IJzertijd gevonden in Waubach in 1936
- Een aantal scherfjes van een urn van bruin aardewerk met asresten uit de IJzertijd, gevonden in Waubach in 1936
- Crematieresten in een urn uit de IJzertijd, gevonden in Waubach in 1936
- Drie bodemscherven van en bruin ruwwandig aardewerk met randscherf van bruin ruwwandig aardewerk uit de IJzertijd, gevonden in Waubach in 1936.

In 1951 lagen in het Oudheidkundig Museum in Kerkrade

- Een vuistbijl uit acheulien-moustérien (het oudste préhistorische werktuig in Nederland). Vinder en eigenaar Chr. Beckers, Rimborg.
- Een doorboorde steen of amulet, gevonden door J, Houppermans
- Een gepolijst bijltje en meis, gevonden aan de Akerstraat (Akerweg lag grotendeels binnen UoW) te Rimborg door Chr. Beckers.
- Drie mesjes, gevonden door Chr. Beckers
- Drie pijlpunten gevonden door Chr. Beckers
- Een prehistorische urn, gevonden door F.X. Schobben in de Waubacherheide
- Een dekselschaal behorende bij de hiervoor genoemde urn, gevonden in de Waubacherheide door F.X. Schobben. De schaal is voorzien van twee gaatjes, hetgeen erop wijst, dat zij vroeger waarschijnlijk als eetkom gediend heeft en in de hut kon worden opgehangen
- Een prehistorische schedel, gevonden in de Waubacherheide door F.X. Schobben.

Op 28 juni 1969 toonde FX Schobben in het gemeentehuis van Ubach over Worms een nucleus van circa 2500 voor Chr.

Vondsten uit de Romeinse tijd

In 1982 aanwezig in het Bonnefantenmuseum in Maastricht.

- Gevonden in 1920 in de Groenstraat een doorzichtig groen glazen kommetje met rechstandige rand op wit gemarmerde

uitstekende ribbel, gebogen wand en standing. Te vgl. met Drag. 24/25, hoogte 0,052, doorsnede opening 0,104, doorsnede standing 0,05 m.

- 1926 gevonden in de Groenstraat achter de woning van de dhr. Schuncken (vermoedelijk voormalig pand Groenstraat 215) een aryballos, met twee oortjes in dolfinnvorm van lichtgroen glas. Hoogte 0,06 m, doorsnede buik 0,056, doorsnede bodem 0,023 m.
- 1926 in de Groenstraat. Een t.s. bord. Drag 32. (t.s. = terra sigillata), een kom met dekselgleuf, een randscherf met dekselgleuf van ruwwandig, grijs aardewerk, een randscherf met een hengseloortje van bruin, ruwwandig aardewerk.
- 1928 bij de rivierovergang de Worm. Twee stuks bodemfragmenten en zeven stuks wandfragmenten waarvan twee met randjesversiering van terra nigra. Een randfragment, geprofileerd van bruin geverfd aardewerk.
- 1931 – 1932 op het terrein van dhr. Schmitz ten zuiden van de wegkruising naar de Groenstraat. (Vermoedelijk bij Groenstraat 188) Een t.s. bord. Drag 18 (met graf); een t.s. kommetje Drag. 27; een t.s. bord Drag. 35/36 met barst inwendig; een t.s. Drag. 31; een t.s. kommetje Drag. 40; een t.s. kommetje Drag. 33; een t.s. kommetje Drag. 27; een geverfd bekertje op smalle voet; een zwart geverniste beker met radstempelversiering; een kruikamfoor; een ruwwandig schaalte, doorsnede 0,11 m; een grauwgrijs ruwwandige kan; een ruwwandig deksel; een peervormig kruikje; een groot, bruinrood gevernist bord; een ruwwandig deksel; een pot met dekselgleuf; een bolvormig kruikje; een grote pot, hoogte 0,24 m; glasfragmenten van een blauwgroene glazen kom; een hengelkruikje met sterk gebogen wand voorzien van 3 oren, hoogte 0,171, doorsnede buik 0,135 m; een bolvormige schubbenbeker van bruinrood gevernist aardewerk, benedenhelft met randjesversiering. Hoogte 0,12 doorsnede opening van rand 0,10, doorsnede buik 0,142 m; een bolvormige hoepelurn van ruwwandig bruin aardewerk, versierd met wit geschilderde hoepels, hoogte 0,109, doorsnede buik 0,114 m; een grote pot met gebogen wand en geprofileerde rand, hoogte 0,30, doorsnede buik 0,307 m; een deksel van een pot,

doorsnede 0,13 m; een hengselkommetje van wit gladwandig aardewerk, hoogte 0,108 – 0,115 m, doorsnede 0,136 m; een bodem van een doorzichtige, kleurloze kom; een scheefgevormd flesje met emmervormige buik van doorzichtig lichtgroen glas, hersteld, hoogte 0,096 – 0,102 m, doorsnede buik 0,066 m, doorsnede bodem 0,05 m; een vlak gepolijst, bijna vierkantig plaatje met afgeschuurde kanten van donker, grijsgroene schiefersteen, dikte 0,008 m, lengte 0,09 m, breedte 0,065 m; twee brokjes geoxideerd ijzer.

- 1932 vindplaats Ubach over Worms (in bruikleen gegeven). Overblijfsel van een ruwwandige kruik, gedeeltelijk gerestaureerd; een groot fragment van een kom, in slechte staat en gedeeltelijk hersteld; fragment met scherven van een ruwwandige kom, waarin gecalceerde beenderresten; buik en bodem van een blauwzwart gevernist bekertje; een kommetje van grauwgrijs gevernist aardewerk, beschadigd, doorsnede 0,14 m; een t.s. schaal, Drag. 18/31, hersteld, doorsnede 0,165; een t.s. schaal, Drag. 18/31, beschadigd, doorsnede 0,18 m (volgens briefje no. 49 van F.X. Schobben); een t.s. kommetje met naar buiten gebogen kraag, hersteld.
- De volgende 3 zijn in bruikleen gegeven door P. Schnitzeler en gevonden aan de Eygelshovenerweg in 1932 (voormalig Eygelshovenerweg 1 gesloopt). Een t.s. schaal Drag. 18/31, doorsnede 0,17 m; een t.s. kommetje, Drag. 33 en een fragment van een geverniste, breedbuikige urn of beker.

Vondsten uit Rimburch in de nieuwe bedding van de Worm, anno 1971

Kaartblad 60 G Coörd, 204,45/325,50

Een fragment, driehoekig van vorm, van een graf- of altaarsteen, waarop in kapitaalletters ETE, van Nievelsteiner zandsteen. FECE-afmetingen 0,59 x 0,78 x 0,22 m.

Een fragment, driehoekig van vorm van een graf- of altaarsteen met lijst, vlak bewerkt, afmetingen 0,35 x 0,36 x 0,18 van Nievelsteiner zandsteen.

Een fragment van een graf- of altaarsteen van Nievelsteiner zandsteen, afmetingen 0,38 x 0,22 x 0,14 m.

Een grafment, rechthoekig van vorm, van een graf- of altaarsteen van Nievelsteiner zandsteen, afmetingen 0,46 x 0,33 x 0,15 m.

Nog twee kleinere fragmenten.

Drie stuks randfragmenten van ruwwandige kookpotten met sokkelprofiel.

Een randfragment van een ruwwandige kom, bruin uit de 4^e eeuw.

Een bodemfragment van t.s. met radstempelversiering uit de 4^e eeuw.

Een randgrafment van t.s. met radstempelversiering uit de 4^e eeuw.

Een randfragment van geverniste randversieringen uit de 4^e eeuw.

Vondsten in Rimburch niet nader aangegeven circa 1970.

- Bordranden van aardewerk
- Randen van cilindervormige aardewerk
- Bodems van aardewerk
- Ovenwand van aardewerk

Gevonden te Waubach op 5 mei 1970, kaartblad 60 G. Coörd. 202.12/325.40

- Een terra nigra bodem
- Drie fragmenten van ruwwandig aardewerk met hartvormig profiel
- Vier wrijfschaalranden
- Een doliumwand (fragment van reliëfrand)
- Een wit ruwwandig randfragment (M.E.?)

Gevonden te Waubach in maart 1871 (Publ. 1881, Tome 18, p 159)

- In de tuin van landbouwer Timmers in de Onderste Straat (nu Grensstraat) werden Gallo-Romeinse aardewerkvoorwerpen gevonden.
- Fragmenten van een offerschaal van rood aardewerk, hoogte 0,03, diameter 0,20 m
- Een dito hoogte 0,05, diameter 0,12 m
- Een vaas van wit, licht aardewerk met zwargroene rand. Ze heeft een zeer dikke buik en is versierd met gekartelde cirkels, lotusbloemen en fantasiehazen, hoogte 0,13, diameter opening 0,09, buikomtrek 0,45 m
- Een dito van grof aardewerk met rand, hoogte 0,35, diameter 0,15 m
- Een hals en nog fragmenten van diverse kruiken van wit aardewerk

- Twee olla's met deksel
- Een ijzeren hakmes
- Eveneens ontdekte men ter plaatse een onderbouw van grof grint, hetgeen misschien een aanwijzing is op vroegere bewoning. De gevonden voorwerpen lagen alle op circa 1 meter diep.

Ontdekt te Rimburch 1876 (Publ. 1881, Tome 18.) Mededeling van Habets!

In 1876 zag ik in de tuin van kasteel Rimburch een Romeinse sarcofaag van Nievelsteiner zandsteen. Hij had de vorm van een kubus, lengte en breedte waren ca. 1 meter. In de heidense zerk was een bankje om er de grafurnen op neer te zetten. De heer Von Kesteren, de eigenaar van het kasteel, wist niets van de herkomst van de sarcofaag af. Hij veronderstelde, dat hij tevoorschijn was gekomen uit een grafheuvel uit de beemden van Rimburch.

Gevonden te Groenstraat (Eygelsehovenerweg 1) Eigenaar P. Schnitzeler, anno 1931 (boerderij gesloopt)

- Drie ronde, platte roodbruine kommetjes
- Een grote grijze wrijfschaal met brede rand
- Een kannetje met nauwe hals en oortje
- Een urn
- Een kom met deksel
- Twee vaatjes (een gedeeltelijk beschadigd)
- Twee Romeinse grafmunten
- Een stukje van een zilveren spiegel
- Een benen haar- of tandensteeltje
- Drie witgrijze vazen met sterk gekrulde rand
- Een klein wit vaasje
- Twee lichtbruine vazen.

Voorwerpen gevonden door dhr. Schmitz langs de Eygelsehovenerweg 1931 alles gedateerd 2^e of 3^e eeuw)

- Twee witgrijze kommetjes met twee kruikjes van pijpjarde
- Een zwart kruikje
- Een wrijfschaal met dikke rand
- Een kommetje met beenderen
- Een kruikje met smalle voet en grote opening
- Drie, roodbruine schoteltjes
- Twee kleine, hoge, roodbruine kommetjes met smalle voet
- Een roodbruine kom met smalle voet en massieve rand over het midden lopend
- Drie dekseltjes
- Twee kruikjes met smalle voet en dubbel oor
- Drie schoteltjes
- Een kommetje met een wrijfschaaltje
- Een hoog vaasje met smalle voet
- Stukjes van een Romeins zalfbakje
- Een steen om zal uit te smeren.

Andere vermeldingen

Een Romeins kommetje gevonden aan de Eygelsehovenerweg in 1931.

Een wit kruikje met smalle voet en hals, met dikke rand aan de opening en een dubbel handvat. Vinder drh. Schmitz.

Een Romeins lampje uit de 2^e eeuw, herkomst Groenstraat.

Fragmenten van een Romeins urntje gevonden in de Groenstraat in mei 1944 op het terrein van de heer Wiertz.

Een Romeins lepeltje, gevonden op 30 september 1947 te Rimburch bij het dichten van sleuven.

13 Romeinse munten, haast alle met de beeltenis van keizer Constantijn de Grote, gevonden in Rimburch in 1937 bij het zuiveren van de Wormbedding.

Waarschijnlijk afkomstig uit Ubach over Worms 2 Romeinse mijlpalen, die ingemetseld waren in de fundering van de oude kerk te Eygelsehoven.

Opschrift:

IMP C (AES) F (LAV)

VAL CON(ST)AN

TINO PIO FEL

IN VICT O ...

Vertaling:

Aan keizer Flavius

Valerius Constantinus

De vrome, de gelukkige,

De onoverwinnelijke

Opschrift:

CONSTANTIN(O)
(PIOF INVICI(TO)
(DIVI) CONSTANTI
(P.F.AUG F) ILIO

Vertaling:

Aan Constantinus

De vrome, de gelukkige

De onoverwinnelijke.

De zoon van de Goddelijke

Constantinus, de vrome, de gelukkige.

Gouden munt van keizer Justinianus (527-565)
gevonden in Ubach over Worms (Zie Limburgs
verleden I, pag 186, L.K. 6.8. 1928 en Maasgouw 1926
pag. 63)

De munt is gevonden in een tuin in Rimburch en door
Schlosskaplan Hanssen aan het museum te Heerlen
verkocht. Munt nr. 3343.

Solidus (4,24 gr.) moet eigenlijk zijn 4,55 gr. (21.20)
karaat van keizer Justinianus 527-565.

Barbaarse imitatie

V.Z. Kop van keizer, rechts vooruit met globe waarop
kruis.

DN IVSTINI – ANVSP F AVG

K.Z. staande Victoria met lang kruis en globe waariop
kruis, ster in veld VICTORI – A AVGGGV. I/ONO

De Maasgouw 1926, pagina 70

Bij het delven van grint achter het woonhuis van de
heer Hubert Schuncken ten noorden van het huis
Groenstraat-Oost 115 werden brandgraven ontdekt.
Een gedeelte van de inhoud kon nog gaaf of weinig
geschonden tevoorschijn worden gehaald.

- Terra Sigillata: eeb bord, middendoor
gebroken en met uitgewiste stempel; een
ingesnoerd bakje, gebarsten en met stempel,
die bijna geheel was uitgewist; een klein
kegelvormig bakje.
- Geschilderd aardewerk, z.g. verniswaar: twee
bekers met arceringen op de buitenwand, de
een glanzend zwart en de ander dofbruin; twee
schotels, waarvan de rode beschildering bijna
geheel verdwenen was; twee kommen, een
grote gebroken en een kleine gave, beiden
zwart.
- Glad aardewerk: twee urnen, waarvan een met
deksel en gebroken; een gebroken kan; een
kom.
- Glas: een vierkant klein flesje met oortje; een
bolrond flesje met twee aanhangsels aan de

halsrand; een gebroken schaaltje met brede
platte ring, beneden om de buitenwand
(verkocht aan het Prov. Oudh. Museum te
Maastricht).

Het gevonden aardewerk dateert uit de 2^e eeuw na
Christus.

Bij de gevonden Romeinse voorwerpen behoren nog
de volgende fragmenten, aldus een mededeling van de
heer Peeters, archivaris te Heerlen (Maasgouw 1927)

1. Bodemfragmenten van een bord in terra
sigillata met figuurstempel, een merkstempel
van de fabrikant. Het is een rozetvormig
figuurtje met een doorsnede van 9 mm.,
verdeeld in 16 keilvormige stukjes zodat het
lijkt op een 16-puntig sterretje.
2. Fragment van een gladwandige gele pot
zonder hals, een z.g. honingpot. Een draairil
loopt ca. 1 cm., een tweede 2,5 cm. onder het
even naar buiten omgeslagen randje. Een
tweeledig oortje zet juist aan onder de 1^e
draairil en gaat over de tweede heen.
Vermoedelijk uit de 2^e helft van de 2^e eeuw of
later.
3. Randfragment van een grijze, ruwandige
kookpot met verhoogte buitenlijst en geen
scherpe binnenlijst van de rand. Einde 2^e
eeuw.

Romeinse kookpot met platte rand 2^e eeuw depot
Heerlen

Volgens mededeling in de Maasgouw 1927, pag. 60 zijn alle bovenomschreven vondsten door de heer H. Schuncken tegen redelijke prijs verkocht aan het eerdergenoemd museum in Maastricht.

De Maasgouw 1928, pagina 10

Bij opgravingen in Rimburch, even over de Duitse grens, o.l.v. dr Mayer uit Aken werd eind 1927 een Romeinse grafsteen uit Nievelsteiner zandsteen gevonden, lengte 0,05 en breedte 0,62 meter. Het opschrift luidt:

D M D(IS) M(ANIBVS)
FLAVIO INGEN
VO IVL PATVA
MATER

Aan de geesten der afgestorvenen.

Voor (zoon) Falvius Ingenuus (heeft) de moeder Julia Patua

(deze grafsteen gesticht)

Tussen D en M staat een bladversiering. De gave grafsteen, te dateren van het einde van de 1^e tot het begin van de 2^e eeuw, lag slechts 35 cm in de grond en werd met nog enkele fragmenten van zuilen en bewerkte stenen gevonden bij het opsporen van de Romeinse overgang over de Worms bij Rimburch.

Opgravingen in Rimburch 7 juli 1970

Ten noorden van de Dorpstraat (Rinckberg) werd bij de aanleg van buizen t.b.v. het Zuiveringsschap Worm een aantal Romeinse brandgraven ontdekt.

De eigenaar van de grond waarschuwde de Oudheidkundige Dienst in Heerlen en de heer Chr. Beckers uit Rimburch.

Er bevonden zich minstens 2 graven, gelegen op ca. 40 m. afstand van de Dorpstraat (Rinckberg).

Op een diepte van 1,70 m zag men twee 5 cm dikke en 40 cm brede zwarte laagjes bestaande uit houtskool, beenderresten en stukjes aardewerk.

Hierop stonden de bijgiften.

In het eerste graf vond men: een kookpot met deksel, een bekertje, een kammetje, een deksel en een t.s. kom; Drag. 37.

In graf 2: een kommetje, een kruik en een bekertje. Als losse vondsten kwamen nog tevoorschijn: een t.s. schaalpje; Drag. 32. Een rand- en bodemfragment van een t.s. schaalpje met kom, een bolvormige kruik, een bord en nog 3 kruikfragmenten.

De beide graven zijn te dateren tussen 150 en 250 na Christus.

Vondsten uit latere periodes

Bij een opgraving van een pottenbakkersoven in de Groenstraat-West (Rötscherveld) van 27 december 1949 tot 3 januari 1950 worden o.a. gevonden:

- Een witte kogelpot met deksel en handvatknop, gevonden op 30 december 1949
- Drie grote en drie kleine kogelpotten
- Een vaasje met rechtopstaande opening
- Een pot of vaas met geknepen voetje met deksel en handvatknop.

In juli 1977 werd weer een onderzoek uitgevoerd in de Groenstraat-West (Limburgs Dagblad 26 juli 1977). Aangegeven werd, dat de gaafste oven van West-Europa was aangetroffen. Het ging niet om één oven maar om 4 ovens boven elkaar. Er was dus oven over oven gebouwd.

Opgraving Groenstraat

Bij graafwerkzaamheden bij de aanleg van een nieuw riool werden in 1978 in de Groenstraat nog scherven gevonden van een kogelpot uit circa 1100.

Bij het onderzoek van de ovens werden geen sporen van bewoning gevonden. Het is de vraag of daar onderzoek naar is gedaan. Een pottenbakker vestigde zich echter daar waar de klei voor zijn producten aanwezig was. Aardewerk werd in Limburg aangetroffen en gemaakt vanaf ongeveer Geleen en dan olopend over Schinnen, Schinveld, Brunssum, Heerlerheide, Heerlen, Schaesberg, Nieuwenhagen, Groenstraat, Rimburch en verder naar Aken. In de Groenstraat zijn vermoedelijk hoofdzakelijk kookpotten gemaakt en verder tafelgerei als drinkbekers, tuitpotten, schaalpjes etc.

Opgraving van een oven in Nieuwenhagen

Vondsten binnen Nieuwenhagen

In het heidegebied van de gemeente Nieuwenhagen moeten meerdere grafheuvels hebben gelegen. Van enkele is de ligging nog bekend maar anderen zijn verdwenen. In de vorige eeuw zijn veel urnen opgegraven door de onwetende bewoners. Zij vonden de vreemde dingen en zagen een kans om een paar extra stuivers te verdienen met de verkoop van die vreemde potten. Het valt hun echter niet te verwijten omdat onze kennis nu eenmaal heel anders is. Maar ook eerder is er al driftig gegraven. Onderzoek van verzamelaars uit Aken gaven aanleiding om tussen 1840 en 1843 in het wilde weg te graven. In die tijd zijn ook de meeste sporen verloren gegaan.

In 2010 zijn door de rijksdienst in de Brunsummerheide onder de gemeente Landgraaf nog een grafheuvel en een urnenveld nader onderzocht uit het neolithicum – ijzertijd. In 1957 waren deze heuvels ook al onderzocht op aanwijzing van Chr. Beckers uit Rimborg. In het gebied herkende men in totaal 10 heuvels. Gevonden verstoringen zijn waarschijnlijk een gevolg van de vroegere urnendelverij.

Niet alleen in de heide maar ook in het dal van de Strijthagerbeek onder de toenmalige gemeente Nieuwenhagen zijn enkele urnen uit de ijzertijd (800 tot 12 voor Chr.) gevonden.

Ook is op de overgang van het heidegebied en de vruchtbare gronden (nabij de tennisbanen) een plek gevonden waar enorm veel restanten of liever gezegd afval lag van de bewerking van vuursteen. Vermoedelijk heeft hier een concentratie vuursteen gelegen die men uitgegraven heeft. Op de plek moet men langer verbleven hebben want er werden ook een restant aardewerk en een stuk van een looper van

maalsteen gevonden. In juli 1981 verscheen een beschrijving van de vondsten die in dit gebied gedaan zijn.

Vuursteen is meestal toe te wijzen aan een plaats. Hier was echter 30% van de vondsten afkomstig uit het eigen gebied.

Ook bij de aanleg van het Hoefveld werd in april 1980 nog een interessante vuistbijl gevonden. Hoewel toen nog vaker op deze plaats is gezocht is het toen bij deze vondst gebleven.

Binnen Nieuwenhagen zijn meerdere pottenbakkersovens opgegraven.

- 1916 Pottenbakkerij uit de vroege middeleeuwen bij de kerk van Nieuwenhagen.
- 1932 Gatestraat 49 stuks aardewerk Pingsdörfer Gatestraat 3 ovens met veel scherven Karolingisch
- 1965 Vaechshof
- 1977 Gatestraat melding ROB napvormige schaaltes versierd met glazuur, schenkkannen en drinkbekers
- 1976 Hereweg ovenresten en metselwerk
- 1986 Gatestraat en Hereweg
- 1987 Middengebied bij ontwikkeling Op de Kamp

Nieuwenhagen is een centrum geweest waar meerdere pottenbakkers hebben gewoond en geleefd. Helaas is de bewoning niet teruggevonden.

Vondsten binnen Schaesberg

In Schaesberg zijn de vondsten nooit goed beschreven. Het vermoeden bestaat dat op het hoogste punt van de Lichtenberg ter hoogte van de huidige kruising Markiesstraat en Lichtenbergerstraat een Romeinse uitkijkpost/seinpost heeft gelegen. Bewijzen zijn daar

echter nooit voor aangetroffen. Wel weten we, dat hier een oud boerderijcomplex heeft gelegen dat omgeven is geweest door grachten.

In 1922 werd nabij de Overste Hof een noodopgraving gedaan waarbij een gedeelte van een Romeinse villa werd blootgelegd. Men heeft in die tijd niet het hele gebouw kunnen opgraven omdat er nog veldgewassen stonden. Daarna is het Romeinse bouwwerk verdwenen onder de Wilhelminaberg. Gelukkig is indertijd wel een redelijk gedetailleerde beschrijving gemaakt van het opgegraven deel en de vondsten.

Een melding van een vondst van Romeinse sarcofaag aan de Moltweg bleek later toch een misverstand. Het ging om een vondst bij de "Schaesberg" in Valkenburg nabij de "De Kluis".

Nabij de voormalige steenfabriek van de familie Russel zijn twee pottenbakkersovens aangetroffen waarvan een in elk geval gedateerd wordt als uit de Romeinse tijd.

Vondsten uit de ovens bij Russel.

Aan de Hoofdstraat lag ter hoogte van "Achter de Winkel" een gebied dat in de volksmond "i genne Uul" werd genoemd. Uul of oel staat voor pottenbakkers. In het gebied moeten ovens hebben gelegen, maar bij de ontwikkeling van het gebied in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw is daar geen aandacht aan geschonken en is met meldingen van amateurs niets gedaan. Er werd stug doorgewerkt en daardoor zijn toch veel sporen en gegevens uit het verleden verloren gegaan.

Bij het bouwen van woningen aan de Kakertsweg (1933) en Krijgersberglaan (1939) werden vuistbijlen gevonden. Ook in de Röntgenstraat werd gereedschap van vuursteen gevonden.

De vroegste vondsten worden gedaan in de rand van zand- en heidegebieden en niet op de vruchtbare gebieden. Nabij de Overste Hof zijn in het verleden bij de aanleg van het rangeerterrein van de mijn Wilhelmina ook restanten gevonden van zogenaamde hutkommen. Dit wijst in elk geval op de bewoning door de eerste zogenaamde landbouwers, mensen die op een vaste plek gingen wonen.

Bij het verbreden van de weg van de Brandhofstraat naar het slachthuis in Heerlen (wegen liepen vroeger anders dan nu) werd een aantal Romeinse munten gevonden. Dit moet dan geweest zijn bij het verbreden van de zogenaamde Kisselsweg. In het Kisselsbos werden Romeinse grafkisten gevonden.

Ook in Palemig zijn vondsten gedaan. In Palemig was echter ook weer heel duidelijk de ligging ten opzichte van de heidegebieden en de steilrand met het vruchtbare beekdal.

In 1942 werden op zo'n 100 meter afstand van de Barbarakapel door enkele onderzoekers een aantal urnen gevonden. Tijdens het graven werden de graafwerkzaamheden echter verstoord door een Duitse soldaat die de zaak niet vertrouwde c.q. wat gehoord had. Het is niet bekend of er indertijd ook urnen zijn meegenomen. Feit is wel, dat daarna niets meer is aangetroffen en de vindplaats bij niemand meer bekend is.

Ook in de omgeving van kasteel Schaesberg zijn sporen uit de Romeinse tijd gevonden. Bij de werkzaamheden aan en voor de Euregioweg (binnenring) werden resten van Romeinse bebouwing aangetroffen. Ook bij de bouw van het kasteel is in de

oudste lagen Romeins materiaal gebruikt.
Vermoedelijk gaat het om hergebruik van elders
gevonden materialen.